

**ГРОМАДСЬКА ОРГАНІЗАЦІЯ
"АСОЦІАЦІЯ ФАРМАЦЕВТІВ УКРАЇНИ"**

Ідентифікаційний код юридичної особи: 43359310

Місцезнаходження: Україна, 01015, місто Київ, вулиця Академіка Богомольця, будинок 7/14,
приміщення 182, к. 83

Вих. 347/2026 від 01.10.2026 року

**Міністру охорони здоров'я
України
ЛЯШКУ В.К.
вул. Грушевського, 7, м. Київ,
01601,
digital@moz.gov.ua,
moz@moz.gov.ua**

**щодо законопроекту № 16098 та ризиків для
доступності лікарських засобів**

Шановний Вікторе Кириловичу!

Громадська організація «Асоціація фармацевтів України» (далі – АФУ, Асоціація), представлена у Раді громадського контролю при Національній службі здоров'я України, Громадській раді при Державній службі України з лікарських засобів та контролю за наркотиками та Експертно-апеляційній раді з питань ліцензування при Державній регуляторній службі України, засвідчує свою повагу та звертається щодо проекту Закону України «Про внесення змін до Кодексу України про адміністративні правопорушення щодо посилення відповідальності за порушення законодавства про ціни і ціноутворення» (реєстр. № 16098 від 23.09.2026).

АФУ категорично не підтримує законопроект № 16098 та вважає його неприйнятним. Позиція Асоціації не зводиться до заперечення проти окремого розміру штрафу чи окремої редакційної конструкції. Запропонований підхід є хибним концептуально: законопроект істотно посилює каральну складову державного контролю без належного доведення того, що саме недостатність чинних санкцій є причиною порушень, без оцінки сукупного регуляторного навантаження на фармацевтичний сектор та без урахування воєнних ризиків, які держава сама офіційно визнає критичними для безперервного забезпечення населення лікарськими засобами.

Доступність лікарських засобів не може зводитися до арифметичного показника ціни однієї упаковки. Вона включає фізичну наявність препарату, достатній асортимент, безперервність поставок, можливість утримувати аптеку у невеликій громаді, роботу в прифронтових районах та спроможність дистриб'ютора формувати резервний товарний запас. Регулювання, яке збільшує ризик закриття економічно вразливих аптек або скорочує готовність бізнесу підтримувати малорентабельні локації, може формально посилити контроль за ціною і одночасно погіршити реальний доступ пацієнта до ліків.

Негативний ефект законопроекту буде територіально нерівномірним. У великих містах споживач часто має кілька аптек у пішій доступності; у сільській, гірській або прифронтовій громаді одна аптека може обслуговувати значну територію і працювати з мінімальною рентабельністю. Для такої аптеки додатковий штраф у 102 000 гривень є ризиком припинення діяльності, а для громади – ризиком втрати доступу до лікарських засобів. Таким чином, законопроект здатний поглибити територіальну нерівність у доступі до фармацевтичної допомоги.

Законопроект внесено у момент, коли фармацевтична система функціонує під системним фізичним ударом російської федерації. У вересні 2026 року Держлікслужба офіційно наголошувала, що через постійні цілеспрямовані обстріли складських приміщень та логістичних вузлів фармацевтичних підприємств питання безпеки зберігання і безперервного постачання лікарських засобів набуло критичного значення для національної безпеки України. У цей же період зазнавали ударів об'єкти, пов'язані із забезпеченням країни лікарськими

засобами та медичними товарами. Держава була змушена спрощувати на період воєнного стану умови зберігання та створювати можливості для розосередження запасів саме для зниження ризику їх одночасної втрати від російських атак.

Підприємства галузі одночасно несуть витрати на відновлення знищених запасів і приміщень, резервні склади, диверсифікацію логістики, генератори, системи безперебійного живлення, захищені канали зв'язку, укриття, охорону, евакуацію персоналу, заміну обладнання, підтримання температурних режимів під час відключень електроенергії, кадровий дефіцит та роботу у громадах із підвищеним безпековим ризиком. Це витрати не на підвищення прибутковості, а на фізичне збереження можливості постачати ліки. Посилення санкційного навантаження саме в цей період є регуляторно необґрунтованим і суперечить завданню збереження стійкості фармацевтичної логістики.

Найбільш небезпечним для фармацевтичного сектору є передбачене законопроектом поєднання цінового контролю з ліцензійним впливом. Роздрібна й оптова торгівля лікарськими засобами, виробництво та імпорт є ліцензованими видами діяльності. Тому передача матеріалів органу ліцензування здатна перетворити спір щодо документа, інформації або результату цінової перевірки на ризик для самого права продовжувати діяльність. Для аптеки наслідком такого ланцюгового ефекту є не лише фінансовий штраф: під загрозою опиняється безперервність роботи конкретного місця відпуску лікарських засобів і фізична доступність ліків для пацієнтів.

Фармацевтичний сектор одночасно адаптується до масштабних змін у ціноутворенні та обігу лікарських засобів. Діють реферування та обов'язкове декларування граничних оптово-відпускних цін, Національний каталог цін, розрахунок граничних роздрібних цін, обмеження торговельних і постачальницько-збутових надбавок, спеціальні вимоги щодо маркетингових та інших послуг, посилений моніторинг, нові підходи до ліцензування і цифрового обліку. Оцінювати нове посилення відповідальності без урахування сукупного навантаження означає ігнорувати реальну кількість одночасних змін, які бізнес уже впроваджує під час війни.

Конституційна модель вимагає одночасно захищати права споживачів, право на підприємницьку діяльність та право людини на охорону здоров'я. Стаття 42 Конституції України гарантує право на підприємницьку діяльність, а стаття 49 – право на охорону здоров'я. У фармацевтичній сфері ці гарантії взаємопов'язані: надмірний тиск на суб'єктів, які забезпечують роздрібну та оптову доступність лікарських засобів, у кінцевому підсумку позначається на пацієнті та на фактичній можливості отримати необхідне лікування.

У сукупності наведене свідчить, що законопроект № 16098 має не окремі техніко-юридичні недоліки, а хибну регуляторну конструкцію. Він намагається вирішити складну проблему ціноутворення механічним збільшенням відповідальності, не доводить необхідності такого втручання, посилює ризики для малого і середнього бізнесу, фармацевтичної логістики та фізичної доступності лікарських засобів, а також створює додатковий тиск на галузь у момент системних воєнних втрат. За таких обставин АФУ вважає неприйнятним прийняття законопроекту як за основу, так і в цілому.

Враховуючи викладене, АФУ просить Міністерство охорони здоров'я України:

1. Розглянути проєкт Закону України «Про внесення змін до Кодексу України про адміністративні правопорушення щодо посилення відповідальності за порушення законодавства про ціни і ціноутворення» (реєстр. № 16098 від 23.09.2026) у частині його можливого впливу на забезпечення населення лікарськими засобами, функціонування фармацевтичного сектору, стабільність аптечної та дистриб'юторської інфраструктури і безперервність постачання лікарських засобів.

2. Надати оцінку можливим наслідкам запропонованого кратного збільшення санкцій для фізичної та економічної доступності лікарських засобів, зокрема з урахуванням ризику скорочення асортименту, товарних запасів, кількості місць провадження аптечної діяльності та припинення роботи економічно вразливих аптек.

3. Окремо оцінити можливий вплив законопроекту на забезпечення лікарськими засобами населення сільських, віддалених, прифронтових та деокупованих територій, де

функціонування навіть одного аптечного закладу може мати визначальне значення для фактичної доступності фармацевтичної допомоги.

4. Врахувати при формуванні позиції Міністерства, що доступність лікарських засобів визначається не лише їх ціною, а й фізичною наявністю, достатністю асортименту, стабільністю логістичних ланцюгів, наявністю резервних запасів та економічною спроможністю аптечних закладів продовжувати роботу у малорентабельних і безпеково складних громадах.

5. Оцінити сукупний вплив законопроекту № 16098 на фармацевтичний сектор з урахуванням чинних механізмів державного регулювання цін, декларування граничних оптово-відпускних цін, функціонування Національного каталогу цін, установлених обмежень торговельних та постачальницько-збутових надбавок, вимог до маркетингових послуг, ліцензування та інших регуляторних змін, до яких суб'єкти господарювання одночасно адаптуються.

6. Окремо врахувати умови функціонування фармацевтичного сектору під час воєнного стану, зокрема знищення та пошкодження складських і аптечних об'єктів, необхідність розосередження запасів, створення резервних складських потужностей, диверсифікації логістики, автономного енергозабезпечення, підтримання належних температурних режимів та безперервної роботи в умовах системних російських атак.

7. Надати оцінку можливим наслідкам передбаченого законопроектом поєднання цінового контролю з подальшим ліцензійним впливом на суб'єктів фармацевтичної діяльності, зокрема з точки зору ризиків для безперервності здійснення виробництва, імпорту, оптової та роздрібної торгівлі лікарськими засобами.

8. Оцінити, чи забезпечує запропонований законопроект належний баланс між завданням державного контролю за цінами та необхідністю збереження стійкості фармацевтичної системи, безперервності постачання лікарських засобів і фактичної можливості пацієнтів отримувати необхідні препарати.

9. Врахувати, що істотне санкційне навантаження на суб'єктів фармацевтичної діяльності в умовах воєнного стану може спричинити не лише економічні наслідки для окремого підприємства, а й системні наслідки для забезпечення населення лікарськими засобами, зокрема скорочення аптечної присутності, зменшення резервних запасів та погіршення стійкості логістики.

10. У межах компетенції Міністерства сформулювати офіційну позицію щодо законопроекту № 16098 з урахуванням його можливого впливу на державну політику у сфері забезпечення населення лікарськими засобами та функціонування фармацевтичного сектору.

11. У разі встановлення ризиків для доступності лікарських засобів, безперервності фармацевтичного забезпечення або стійкості аптечної та дистрибуторської інфраструктури відобразити відповідні зауваження у позиції Міністерства та пропозиціях до законопроекту № 16098.

12. Довести сформовану позицію Міністерства охорони здоров'я України щодо законопроекту № 16098 до Кабінету Міністрів України та, у межах установленої процедури його опрацювання, до комітету Верховної Ради України, визначеного головним з підготовки цього законопроекту.

13. З огляду на сукупність викладених у зверненні ризиків розглянути можливість висловлення позиції щодо недоцільності прийняття законопроекту № 16098 у запропонованій редакції.

14. Повідомити АФУ про результати розгляду цього звернення, сформовану позицію Міністерства та вжити в межах компетенції заходи у встановленому законодавством порядку на електронну адресу: pharmukraine.ua@gmail.com та за поштовою адресою: 01015, м. Київ, вул. Академіка Богомольця, буд. 7/14, приміщення 182, к. 83.

З повагою,
Голова Організації
Голова Правління Організації

Анастасія РИЖУК